

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

מה

מכון
טעם
זקנים
שיחיוו ש"י
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

'שבועות הגדול'
לבלתי תחטאו - זו הבושה
אשרי אדם מפחד תמיד
לפתח חטאת רובץ
נקודת החבר
שם שורה אהבה דקדושה
'וחירה רעהו'
מילתא דשטותא!
השמחה משברת הקליפות

מקום נחש שרף ועקרב
לעקור את ה'דעמב'עס!
אומרים לו המתן
אריכות אפיים בתפילה
העיקר הוא הרצון!
להגיע למדרגת רבי עקיבא
'חסידיש'ע שטיק'
כיפתו של החוזה מלובלין
הציל יהודי מן החטא

קונטרס מ"ה מתורגם מקונטרס ע"ד באידיש

©

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

bn5710048@gmail.com 0548432460

פרשת בהעלותך תשל"ה

(טייפ מס' #83)

מקום נחש שרף ועקרב

באוקראינה היו עיירות בהם חיו יהודים פשוטים ומגושמים והצדיקים בחרו לכבוש את העיירות הללו, שכן מקומות אלו היו מדבר שממה ממש, ואחת מעיירות אלו היא העיר מז'יבוז'.

יהודי העיר מז'יבוז' היו כל כך פשוטים, כל כך מגושמים, א געוואלד. העיר מז'יבוז' הייתה עיירה בעל אופי עבה ומגושם, ודווקא לשם נכנס הבעל שם טוב הקדוש לדור, דווקא בעיר הזו בחר הבעל שם טוב הקדוש להשתכן.

אותו הדבר היה עם העיר 'ברסלב', הרבי בחר להשתכן דוקא שם, שם קבע הרבי את מושבו*.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

א. עי' עלים לתרופה - מכתבי רבינו מכתב א' (בדפוסים החדשים) בא"ד, וז"ל: איר זאלט מתפלל זיין פאר מיר בכל תפילה ותפילה און נישט צו פארגעסן די טובות וואס איך האב אייך איטליכער געטאן ביז אהער וכו' דערמאנט אייך איטליכער וויאזוי איך האב אייך געפונען אז איך בין געקומען קיין ברסלב און וויפיל כוחות ברוחניות וגשמיות איך האב אויסגעבראכט ארום אייך וכו'. גם עי' שיש"ק החדש ח"א שיחה ע"ד, ובשיחה שט"ז.

וההסבר לכך הוא: משום שהצדיקים בחרו לעצמם רק כאלו מקומות שהיו מדבר שממה. עם ישראל שהו במדבר ארבעים שנה, 'מקום נחש שרף ועקרב', כאלו קליפות, הקליפות שהיו שם היו איום ונורא, לא שייך היה לשרוד עם כאלו קליפות, אבל על ידי הליכתם - רמסו עם ישראל את הקליפות הללו! שהרי 'המשכן' היה ביניהם, שם היה 'קודש הקדשים', ועי"ז רמסו את אותם קליפות. אך אף על פי כן, גם אחרי שכבר רמסו את הקליפות הם המשיכו להשתולל, וזה מה שגרם לכל הפגמים: 'וילונו', 'וילונו' - כל אלו היו מחמת אותם קליפות.

לעקור את ה'דעמב'עס!

זוהי איפה עבודת הצדיקים - להיכנס למקום חושך וצלמות, והם הרי בעלי כוחות גדולים, ובטוחים בעצמם שחלילה לא ילכדו שם, והם עובדים!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

ב. עי' זוה"ק תרומה קנ"ז. ובליקו"ה ר"ה ה"ד, אות ז', מביא שם: וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהֲלָכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וּמִדְבָּר הוּא מְקוֹם הַחִיצוֹנִים מְקוֹם נֶחֱשׁ וְשָׂרָף וְעַקְרָב וְכוּ' וְיִשְׂרָאֵל הִכְרַחוּ לָלֶכֶת שָׁם דִּיקָא. וְאִיתָא שְׁשָׁם בְּמִדְבָּר הָיוּ יִשְׂרָאֵל דּוֹרְכִים עַל הַסְטֵרָא אַחֲרָא, וְעַל-כֵּן הִכְרַחוּ לָלֶכֶת שָׁם כְּדִי לְהַכְנִיעַ שָׁם הַסְטֵרָא אַחֲרָא בְּמִקוּמָהּ כְּדִי לְבַרֵּר מִשָּׁם הַקְדָּשָׁה.

ג. במדבר י"ד, ב.; שם י"ז, ו.

ד. עי' ליקו"ה ערלה ה"ד, אות ט"ז, וז"ל שם, בא"ד: כִּי עָבְרוּ בְּמִדְבָּר מְקוֹם נֶחֱשׁ וְשָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמְאוֹן וְכוּ' שֶׁהֵם מְקוֹם תַּקְּף הַקְּלֹפֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא כְּדוּעַ וְהָיָה צָרִיכִים לְלַחֵם עַל קְלֹפֹת קָשׁוֹת וְעִצּוּמוֹת שֶׁהָיוּ בְּמִקוּמוֹת כְּאֵלוֹ. וְזֶה גֵרָם לָהֶם שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים לֹא יָכְלוּ לְעִמּוֹד בְּנִסְיוֹן וְנִכְשְׁלוּ בְּמַה שֶּׁנִּכְשְׁלוּ. וְכִמּוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל פְּסוּק, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁטִים וְכוּ' שֶׁהֲמָקוֹם גֵּרָם לָהֶם לְחֵטָא, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ (וְזוֹהר חֲדָשׁ כִּי תִבָּא עִח.).

ה פּרשת בהעלותך תשל"ה

הם עובדים על מנת להוציאם משם, 'ובערת הרע', לעקור את הרוע ממקומו!"

הלא ישנו דיבור מהרבי: "אויסרייסן די דעמב'עס!" – "לעקור אילן סרק עבה!" אתה יודע מה הפירוש 'דעמב'?' 'אילן סרק עבה'!

זה יכול להיות אילן שגדל כבר כמה מאות שנים, 'אן אַלְטער דעמב', כזה שכלל לא ניתן להזיזו ממקומו, בא הצדיק וכל מגמתו היא רק – לעקור את ה'דעמב'עס' וליצור מהם כלים נפלאים ונאים! לעקור את אילנות הסרק – את ה'דעמב'עס ממקומם, וליצור מהם כלי עץ נאים ויפים – זוהי איפה עבודת הצדיקים.

אנו שיש לנו כזה רבי, כזה בעל כח, רשאים אנו לבטוח בכוחו הגדול, ולהיכנס בתוך קשרי המלחמה ולשאוף להשתנות לטובה, לכסוף לכך

הערות ומראי מקומות

ה. עי' ליקו"ה כלאי הכרם ואילן ה"א, אות ה': "ועל-פן הצדיקים שהם בכחינות אילנא רברבא שפכר זכה לתכלית הקדשה בשלמות לבחינת 'חודא עלאה, בודאי אינו מתירא עוד מהיצר הרע בתאנה הגשמיות חס ושלום וכו'. ומחמת זה יכול הצדיק להוריד עצמו למדרגות התחתונות לעסק עם ההמון עם להמשיך להם קדשה ולהחזירם בתשובה כי הוא אינו מתירא שלא יתאחז בו חס ושלום איזה פגם מהם!

ו. עי' חיי מוהר"ן אות ר"מ: שפעתי שפעם אחת הי'ה איש אחד מאנשי-שלומנו קובל לפניו מאד על חסרון פרנסתו. אמר לו רבנו זכרוננו לברכה: איני יודע איך יש לכם לב כזה לבלבל אותי בהבלי עולם הזה, הלא אני דומה כמי שהולך יומם וליילה במדבר, וחותר ומבקש לעשות ממדבר ישוב. כי בכל אחד מכם בלבד מדבר שממה מאין יושב, ואין שם מדור לשכינה ואני חותר ומבקש בכל עת לעשות איזה תקון ומקום בלבבכם להיות שם מדור לשכינה. הלא כמה יגיעות צריכין לעשות מאילן סרק עב שקורין 'דמב' לעשות ממנו כלים יפים וראויים לתשמיש אדם. כמה יגיעות צריכין לזה עד שמסתתין אותו ומנסרין אותו ומתקנין אותו במעצד ובשאר כלים הצריכין לזה. כמו כן ממש יגיעות כאלו צריך אני ליגע את עצמי עם כל אחד מכם לעשות עמו איזה תקון. ואתם מבלבלין אותי בהבלים כאלה! ?!

שמעשינו יהיו נאים יותר, לקוות שלבסוף אכן נכבוש את המלחמה. ומדוע?
משום שיש לנו כזה בעל כח נפלא!

מדובר בבעל כח כזה, שעוד בחיים חיותו השאיר אחריו כל כך הרבה,
והלא על הצדיקים נאמר: 'גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם!'. כוחו
הגדול של הרבי קיים אף בימינו אנו, הוא לא פסק, ויש לנו גם את ספריו
הקדושים - ביכולתנו להצליח! ביכולתנו לכבוש את המלחמה! אל לנו
ליפול ברוחנו, אל לנו להזניח את עצמנו.

אומרים לו המתן

וכי שאגתו של הרבי: "געוואלד! זייט אייך נישט מייאש!" נאמרה רק
לרחוקים? רק לאלו שמונחים בשאול תחתיות? שאגתו של הרבי נאמרה
לכל אחד ואחד: 'אל תתייאשו!', אתה משתוקק למעלה כלשהי? אל
תתייאש! אל תתייאש מהדבר אליו אתה כוסף ומשתוקק! תכסוף, תשתוקק,
תתגעגע, אל תרפה מרצונותיך הטובים!

אדם שהשתוקק למעלה כלשהי וברבות הימים חדל מלהשתוקק עוד -
זה רק בגלל שהוא התייאש: 'זה יותר מידי קשה עבורי', 'ממילא לא אזכה
להגיע לזה'. אפילו אם נאמר שאכן אין ביכולתו לזכות לזה, אבל את 'הרצון'

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

ז. עי' ליקו"ה בשר בחלב ה"ה, אות א', וז"ל: "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם", ועדין הם
עוסקים אחר הסתלקותם להמשיך ולהאיר השגת אלקות גם בהרחוקים והחולים ביותר על-ידי ספריהם
ותלמידיהם היקרים!".

ח. ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ע"ח

פרשת בהעלותך תשל"ה

אסור להניח; אמנם אינני יכול לזכות לך, אמנם בפועל ממש אינני יכול לזכות לך, ואני כבר מצפה ומיחל זמנים טובים, אבל את הרצון אסור להניח: 'אף כל פי כן אני רוצה'!

בתורה ו' קרא את יהושע' אומר הרבי: "אומרים לו המתן", אולם הרבי לא מפרש כמה זמן עליו להמתין, וזאת, משום שלפעמים אומרים לו לאדם להמתין ימים ושנים", ועליו להמתין. ואף על פי שכתוב 'כתר לי זעיר', אולם 'זעיר' אצל בורא עולם, יכול להמשך זמן רב. 'כתר לי זעיר ואחוך', אומרים לו להמתין, ובזמן הזה שהוא ממתין, עליו להרבות בבקשה מהשי"ת, לכסוף ולהשתוקק.

הלא אותו קונה שנכנס לחנות, נכנס במטרה לקנות 'שמן אפרסמון', אולם לא נותנים לו, לא רוצים למכור לו, ובמקום זה אומרים לו המתן - אם כן

הערות ומראי מקומות

ט. עי' ליקו"ה ערב ה"ג, אות ה': וצריך כל אדם כפי מה שהוא להרגיל עצמו מאד בזה לכסף ולהשתוקק תמיד לה' יתברך ברצון חזק ומקיף, ודבר זה יכול בודאי כל אדם לקיים אפלו הפחות שבפחותים ואי אפשר לקלקל ולסתור עצה הזאת בשום אופן מי שירצה לקימה, כי בשלמא כל הדברים והעצות שבועולם יכול הבעל דבר להתגבר לבלי להניח את האדם לעשותם, אבל רצון לבד זה אי אפשר לסתור בשום אופן פי יהיה איך שיהיה, אף על פי כן אני רוצה לשוב לה' יתברך ברצון חזק... ויכול לזכות על ידי זה לתשובה שלמה באמת ולעלות לכל המעלות דקדושה כנ"ל! עי"ש.

י. שם אות ב': וזה בחינת פתור, כי פתור לשון המתנה, בחינת תשובה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונו לברכה (יומא לח: לט.): 'הבא לטהר מסייעין לו, משל לאחד שבא לקנות אפרסמון. אומרים לו: המתן וכו', וזה בחינת פתור, כמו שכתוב (איוב ל"ו): "פתר לי זעיר ואחוך".

יא. עי' ליקו"ה תפילין ה"ה, אות מ"ג, וז"ל שם: ובבחינה זו צריך להרבות בתפלה והתבודדות מאד מאד כל ימי חייו, שזה העקר וצריך להיות עקשן גדול בזה מאד מאד, שאף-על-פי שנדמה לו שדבריו אינם מועילים כלל, והוא רחוק מדבריו מאד כי זה ימים ושנים שעוסק בזה ועדין לא פעל כלל אף-על-פי כן צריך להיות עקשן גדול בזה!

עליו להמשיך ולהשתוקק לקנות את האפרסמון, ואפילו אם בזמן הזה הוא רואה שלמישהו אחר כבר מוכרים נפט, ונותנים לו; אפילו אם הוא ממתין ורואה שלא נותנים לו – שלא יעזוב את הרצון! ואם יעשה כך ולא יניח את הרצון, סוף כל סוף יקנה את שמן האפרסמון^{יב}!

אדם שהיה רחוק מהשם יתברך ועכשיו חפץ לשוב ולהתקרב אליו, מתעוררים עליו קטרוגים^{יג}: 'מדוע מגיע לו? ! מה פתאום מגיע לו? !' ולכן משמים מוכרחים להזמין לו מניעות, אי אפשר להעניק לו את האור בבת אחת, אי אפשר לתת לו מתנה שתכף ומיד יזכה להיות... רק אחרי שמשמים רואים שהוא מחזיק מעמד פעם אחרי פעם, ורואים שבכל זאת כוונתו אמתית וכנה, או אז יכולים לתת לו^{יד}.

וגם מהו השיעור אין אנו יודעים, למעלה כבר קובעים מהו השיעור, כמה ואיך, איפה ומתי, וגם בזה לא כולם שווים, יש אחד שמקבל תוך זמן קצר,

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

יב. וזל"ק של מוהרנ"ת בליקו"ה ברכת המזון ה"ד, אות כ': ואם יהיה עקשן בהרצון לבלי להניח את הרצון והפסופים דקדושה בשום אפן אף אם מפילין אותו כמו שמפילין אותו חס ושלום רחמנא לצלן, אזי סוף כל סוף בודאי יעזרו ה' יתברך לשבר ולבטל כל המניעות!, עיי"ש באריכות נפלא.

יג. עי' ליקו"מ קט"ו, וז"ל: "מי שהוא הולך בגשמיות כל ימיו, ואחר כך נתלהב ורוצה לילך בדרך השם יתברך, אזי מדת הדין מקטרג עליו, ואינו מניח אותו לילך בדרך השם יתברך, ומזמין לו מניעה. והשם יתברך חפץ חסד הוא, ומסתיר את עצמו כפיכול בהמניעה הזאת. ומי שהוא בר דעת, הוא מסתכל בהמניעה, ומוצא שם הבורא ברוך הוא!", עיי"ש.

יד. עי' ספר המידות ערך תשובה, אות ע"ו: המתחיל לעבד את ה', הקדוש-ברוך-הוא אומר לו: יודע אני, שחפצך ורצונך לעבד אותי, אבל מה הוא הבטוחות שמא למחר תעזב אותי, אם כן איך אקרב אותך בשביל הרצון שרציית, ואיך אגלה לך תכף דברים נסתרים, אלא כן תעשה: בתחלה אהב אותי כף ותעשה מצוותי, אף-על-פי שאין אתה יודע השכל של המצוה, ועבד אותי פשוט בלא חכמות, וכשתעבד אותי כמה זמנים, אזי אאמין לך ואגלה לך טעם ושכל של כל דבר ודבר ואקרב אותך בכל מיני התקרבות, כי הזמן הרב שעבדת אותי מקדם הוא בטוחות, שלא תעזב אותי. 'הן אמת' וכו', עכ"ל.

ויש אחד שמקבל הרבה, ויש לפעמים שאומרים לו להמתין כל ימי חייו, ורק לאחר הסתלקותו הוא רואה, או אז מראים לו מה פעל בהמתנתו!^{טו}.

אריכות אפיים בתפילה

את כל המהלך הזה מכנה הרבי בשם 'אריכות אפיים'. בדרך כלל אריכות אפיים הכוונה - שאינני כועס, אולם על פי דבריו של הרבי בתורה קנ"ה^{טז}, הרי שאריכות אפיים הכוונה - סבלנות בתפילה! וכי העולם יודעים מאריכות אפיים שכזאת? שאפילו אם אני במצב שאינני יכול להתפלל עליי להאריך אפי?!

זוהי 'אריכות אפיים' באמת! אמנם אינני יכול להתפלל, אולם אני רוצה, אני חפץ ומשתוקק, יש לי אריכות אפיים - זו הכוונה 'אריכות אפיים'! וכך נוהג הדבר בכל ענין בעבודת השם, שכן כל כוונתו של היצר הרע היא לגרום

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

טו. עי' שיחות הר"ן רמ"ד: שמעתי מאחד מחשובי אנשים איש כשר וירא שמים ועובד את השם באמת, שאמר לו רבנו זכרוננו לברכה, שיש בני אדם עובדי ה' שאין השם יתברך מראה להם מה שפעלו כל ימי חייהם. רק אחר מותם בעולם הבא, אז יראו מה שפעלו! והבנתי שרבנו זכרוננו לברכה, אמר לו דבר זה לענין התחזקות לבל יפל בדעתו מה שפך עסק בעבודת השם, ועדין אינו רואה בעצמו שום פעלה. כי יש שאינו יכול לראות כל ימי חייו מה שפעל כ"אם לאחר כך!; כנ"ל.

טז. וז"ל שם: וזה בחינת ארך אפים, הינו מה שאינו ירא משום דבר, ואינו משגיח על שום בטול ובלבול בעבודתו, רק עושה את שלו, זה בחינת ארך אפים. שאין שום דבר יכול לבלבל אותו, כי לא אכפת לה שום דבר, רק עושה את שלו בעבודתו את השם יתברך... הינו שזוכה על-ידי אמונה לאריכת אפים, שיאריך אפו על כל דבר בלבול ומניעה שעובר עליו 'בתפלתו' ועבודתו, שייסבל הכל, ולא יתעצב ולא יתעצל על-ידי זה כלל.

לאדם שיעזוב את רצונותיו הטובים, זוהי כל מגמתו, אולם אדם שאינו מניח את רצונותיו הטובים, לבסוף בוודאי יעזרהו ה' יתברך.

(לומד מתוך ליקוטי מוהר"ן תורה קנ"ה:) "וְזֶה בְּחִינַת אֶרֶץ אֲפִים, אומר הרבי, הינו מה שאינו ירא משום דבר, ואינו משגיח על שום בטול ובלבול בעבודתו, רק עושה את שלו, זה בחינת ארץ אפים. שאין שום דבר יכול לבלבל אותו, פי לא אכפת לה שום דבר, רק עושה את שלו בעבודתו את השם יתברך" – את זה מכנה הרבי בשם 'ארץ אפיים'".

"שיאריך אפו על כל דבר בלבול ומניעה שעובר עליו בתפלתו ועבודתו, שייסבל הכל, ולא יתעצב ולא יתעצל על-ידי-זה כלל, רק יעצור רוחו ולא יכפת לה כלל, ויעשה את שלו בעבודתו, ויעבר על הכל, ולא יחוש על כל הבלבולים והמניעות כלל" – מכזה מין סוג אריכות אפיים מדבר כאן הרבי, זה הכוונה אריכות אפיים.

העיקר הוא הרצון!

אנו משוחחים כעת מענין ה'רצון', שגם אם אני רוצה דבר מסוים, אני רוצה ולא מקבל מיד כרצוני – עלי להמשיך לרצות ולא לעזוב את הרצון! למשל: אני רוצה להתפלל כראוי, אני רוצה להתפלל, ולא הולך לי – עלי להמשיך לרצות! הן שמונה עשרה והן שאר הברכות – אני רוצה! אני רוצה!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

יז. ע"י באריכות מענין זה – ע"פ תורה זו, בליקו"ה תפילין ה"ה מאות ו' עד אות ט' – ותמצא שם מרגוע לנפשך.

וכן הוא בכל דבר שבקדושה, כל דבר שקשה על האדם לקיימו, עליו להמשיך לרצות: 'אף על פי כן אני רוצה, אף על פי כן אני רוצה'. וכשמתעקשים עם הרצון, זהו ארך אפיים נפלא ביותר! זה הכוונה שיש לו אריכות אפיים, בזה הוא מוכיח שהוא סבלן, שיש לו סבלנות ואריכות אפיים. נמצא איפה שהרבי מגלה כאן משמעות חדשה במושג 'ארך אפיים'.

העולם לא מדבר מסוג אריכות אפיים שכזה, אצל העולם, אדם שלא כועס נקרא ארך אפיים, אבל כאן מדבר הרבי מסוג אחר של אריכות אפיים, שיש לו אריכות אפיים בתפילה, שהוא עושה את שלו, 'ושום בלכול לא איכפת ליה', אין שום דבר שיגרום לו לעזוב את דרכו בעבודת השם.

נותנים לו מכות, מכים אותו מכות נמרצות רק בגלל שהוא רוצה; צריך לדעת שגם זה קורה לפעמים, שכן ליצר הרע כח כה גדול, שהוא רשאי לתת גם מכות, היצר הרע יכול להביא את האדם עד כדי חולי ממש, כח עצום נותנים לו מלמעלה, כוחות עצומים נותנים לו. אלא מאי? צריך להאמין שאמנם נותנים לו כוחות, אולם כח הקדושה גדול יותר.

להגיע מדרגת רבי עקיבא!

כשרבי נתן התקרב לרבי הוא ראה אצל הרבי את הספר 'שבחי האר"י' וביקש מהרבי רשות להשאיל את הספר, השאיל לו הרבי את הספר ורבי נתן קרא בו. כשרבי נתן בא להחזיר את הספר, שאלו הרבי: "מה ראית בספר?", ענה רבי נתן שהוא ראה מסופר על רבי חיים וויטאל, שבשעה שהתקרב לאר"י הקדוש, הרבה האר"י הקדוש לשבחו מאד מאד. ועל אף שרבי חיים וויטאל היה יהודי מאד שבור בעיני רוחו, אף על פי כן הרבה האר"י הקדוש

בשבחו ביותר, ואמר עליו שהוא 'מאור הקטן' ו'מאור הגדול', שבחים נפלאים ביותר! ורבי חיים וויטאל הרגיש בעצמו, מה? מה אני? הוא היה מאד שפל בעיני רוחו. אמר לו האר"י הקדוש: "בעקבותא דמשיחא במיעוט פעולות יגיעו למדרגת רבי עקיבא"^ח!".

היו אנשי שלומינו אומרים: 'אמנם במיעוט פעולות, אולם עם הרבה רצון!' במיעוט פעולה, אבל עם הרבה רצונות! שכן בחלק של 'הרצון' יכולים להרבות בלי שיעור. בפעולות יש לפעמים מניעות, אבל לרצות יכולים תמיד, 'הרצון' הוא יסוד גדול בעבודת השם"^ט.

(ר' משה ביננשטוק: כשרבי נתן השאיל את הספר מהרבי, הרבי אמר לו שלא יהיה כאותם חסידים שמשאילים ולא מחזירים) היכן כתוב דבר זה? מעולם לא שמעתי על כך, תמיד שמעתי מספרים רק שרבי נתן שאל את הרבי אם יוכל להשאיל לו את הספר. (ר' נחמן בורשטיין: אבל פרט זה לא שמעתם מעולם?) לא!

הערות ומראי מקומות

יח. באבניה ברזל, אות ט"ז: פעם אחת בתחלת ההתקרבות ראה מוהרנ"ת אצל רבנו זצוק"ל ספר שבחי האר"י ז"ל, ושאל אותו ממנו. ואחר-כך כשהחזירו שאל אותו רבנו זצוק"ל, ואס האסטו דיר עפ"ס ארויס גענעמען פון דארט (מה הוצאת לעצמך משהו משם?). ענה ואמר מה שכתוב שם שר' חיים ויטאל זצוק"ל היה ענו והיה בעיניו שפל מאד, וכשנכנס אל האר"י ז"ל ונתקרב אליו והוא התחיל לשבחו ולפארו מאד והיה אצלו פלא גדול מה זאת? ואמר אליו הלא אני יודע בעצמי את שפלותי וכו' ומעלת כבודו מרומם ומשבח אותי כל-כך. ענה האר"י זצוק"ל ואמר לו, בעקבותא דמשיחא במיעוט פעולות יגיעו למדרגת רבי עקיבא. ומה שתפס לו דוקא רבי עקיבא כי מבאר בכתבי האר"י ז"ל שרבי חיים וויטאל היה לו נשמת רבי עקיבא. ענה רבנו ז"ל ואמר לו "אט דאס האב איך טאקי געמיינט" (הנה לזה באמת התכוונתי) כי זה הענין בעצמו היה גם-כן אצל מוהרנ"ת זצוק"ל שהיה בעיניו ענו ושפל וסבלן ממש א שטיקל בלאטע (חתיכת בוך). כאשר רבנו זצוק"ל בעצמו העיד עליו, וכשנתקרב לרבנו זצוק"ל והוא שבחו ופארו וכו' והיה אצלו חדוש ופלא, ומזה מתרץ לו פנ"ל.

יט. עי' שיחות הר"ן נ"א, בא"ד: 'העיקר הוא הרצון!' וכו', עיי"ש.

'חסיד'ישע שטיק'

(ר' נחמן: ועל כך שמעתם, שהרבי התנה עם רבי יודל תלמידו שלא יערוך 'חסיד'ישע מעשה'ס, ער זאל נישט פראווען קיין חסיד'ישע מעשה'ס?) גם פרט זה הם מוסיפים מעצמם. הרבי אמר לו בזה הלשון: "איך האב פיינט די חסיד'ישע שטיק!" – "אני שונא את החסיד'ישע שטיק!", עמד רבי יודל משתומם: הלא הוא חפץ להתקרב לרבי? הלא מקורו בחסידות? ! הסביר לו הרבי, שכוונתו הייתה על עניני הנקיות של החסידים בבוקר². בין דבריו מנה הרבי עוד כמה ענינים ואחד מהם היה ה'לולקע' – המקטרת אותה מעשנים³, שלפעמים כשאיין לו גחל הצתה להצית את מקטרתו, הוא מוכרח להיכנס לבית רעהו ולקחת גחל אש, ולפעמים כשאף אחד לא שוהה בדירה חוץ מבעלת הבית, נמצא שהוא עובר על איסור יחוד.

הרבי מנה לפניו עוד כמה דברים, הרבי מנה הרבה דברים שכולם טובים סביב הנקיות, ועל זה התבטא הרבי: "און דאס האב איך פיינט, דאס האב איך פיינט!" – ואת זה אני שונא, את זה אני שונא!".

(השואל: היה זה בשעה שהתקרב לרבי?) בתחילת ההתקרבות. (ר' נחמן: תחילה הסתיר רבי יודל את מקטרתו, שאלו הרבי: 'אתה מעשן כיום?' השיב רבי יודל: 'לא'. הוסיף הרבי לשאול: 'איין ברשותך מקטרת?', אחר כך ציווה הרבי: 'חפשו אצלו'. חיפשו ואכן מצאו). אינני יודע מהיכן לקוחה שיחה זו.

הערות ומראי מקומות

כ. עי' שיחות הר"ן ל': על המבלים זמן בשביל נקיות ומאריכין בבית הכסא הקפיד מאד מאד! והתלוצץ מאותן האנשים מאד והאריך הרבה בענין זה וכו', עיי"ש.
כא. עי' חיי מוהר"ן רע"ג ובאות תע"ב, דעתו של רבינו, שלענין נקיות אין זה מועיל כלל.

זה ידוע לי, היה פעם שרבי יודל היה אצל הרבי; רבי יודל היה בעל מח גדול מאד, והיה מתהלך כשכל מוחו אחוז שרעפים, עם דבקות לה' יתברך. בברסלב היה – הרי מעולם לא הייתם בעיר ברסלב – בברסלב היה בית מדרש של הרבי ובצדו היה חדר, חדר זה היה מיועד לרבי.

[ר' משה: מדובר על בית המדרש הכללי של כל בני העיר?] אנשי העיר ברובם נמנו על חסידי ברסלב, ובית מדרשו של הרבי שימש כבית המדרש הכללי, רק בשנים מאוחרות יותר, בזמנו של רבי נתן, התפללו אנשי שלומינו בקלויז של רבי נתן ובית מדרשו של הרבי שימש כבית המדרש הכללי. (השואל: רבי נתן בנה קלויז אחר?) כן].

על כל פנים, ר' יודל התהלך עם המקטרת כשמוחו אחוז שרעפים ולפתע פתח הרבי את הדלת, נטל ר' יודל את מקטרתו, תחבה בכגדו וניגש לרבי, הוא נבהל. אז היה הסיפור שהרבי אמר לו: "דו ביסט דאך געווען ביי רבי פנחס'ל, דערצייל מיר עפעס א מעשה פון רבי פנחס" – "הלא היית אצל רבי פנחס'ל (מקורין) ספר לי איזה מעשה מרבי פנחס". ובשיחה ההיא נענה הרבי ואמר לרבי יודל: "וואויל דיינע אויגן וואס האבן געזען רבי פנחס'ל!" – "אשרי העיניים שלך שראו את רבי פנחס'ל!"

ר' אברהם בן רבי נחמן אמר שהוא יודע איזה מעשה סיפר רבי יודל לרבי, אולם ר' אברהם לא סיפר מהו המעשה. אינני יודע מדוע לא סיפר, אולם איננו יודעים מהו המעשה.

(ר' משה: ביקשו ממנו לספר והוא מיאן?) כן, הוא לא סיפר. ישנם סיפורים רבים שביקשו ממנו שיספרם והוא נמנע מכך, כגון המעשה שם 'שהניחה לו אמו צוואה' – תורה רנ"ז.

(ר' משה: אבל הוא לא סיפר?) לא! (ר' משה: וממי שמעתם אתם את הסיפור?) גם אני לא שמעתי, דבר אחד כן שמעתי - שמה שאחרים מספרים זה לא נכון!
 (ר' משה: מי אמר שזה לא נכון? מי ידע לומר זאת בוודאות?) זה שידע! אחד שכן ידע, יהודי חשוב מאד, והוא אמר שזה לא נכון מה שכתוב כאן.

עוד בהיותי בחור טרם נישואי ביקשתי מר' אברהם; בהיותנו בחורים טרם נישואינו היו המון דברים שר' אברהם נמנע מלספר לנו, וזאת משום שבדיבורו עמנו היה שוקל את דבריו בפלס. הוא נהג לומר: "איך דערמאן זיך, מיט וועמען רעד איך? ! מיט פארטשאגעס!" - "אני נזכר, עם מי אני מדבר?! עם בחורים!" באוקראינה 'פראטשאגעס' פירושו בחורים. עם מי אני מדבר? עם פראטשאגעס! היו מספר פעמים שקטע את דיבורו באמצע. יכול להיות שזוהי הסיבה שנמנע מלספר לנו, זוהי השערתו, שכן בדרך כלל כן נהג לספר, אולם יכול להיות שבכלל לא רצה לספר ומהטעם הכמוס עמו, עכ"פ הוא לא רצה לספר את הסיפור.

היה אחד שאמר שהוא כן יודע מהו הסיפור ושהגירסה שלנו אינה נכונה. אז אמרו לו: ספר אתה, אולם גם הוא סרב לכך, הוא בעצמו גם כן שמע את הסיפור מר' אברהם בן ר' נחמן.

מכל זה הבנתי שאת הסיפור הזה בכלל לא צריך לספר, לא כל דבר מוכרחים לספר, וגם שהגירסה שבכתב אינה נכונה.

כיפתו של החוזה מלובלין

למרבה הצער החל לחלחל בקרבנו המושג הזה 'לייפות שיחות', החלו לייפות את השיחות.

מספרים מעשה מהחוזה מלובלין - מעשה מ'כיפתו של החוזה מלובלין', ומעשה שהיה כך היה: לאחר הסתלקותו של החוזה, העמידו בני ביתו את בגדיו למכירה. בא אחד מחסידיו וקנה את כיפתו של החוזה בסכום עתק של 'שלש מאות זהובים'. נו, לפני מאה חמישים שנה - 'שלש מאות זהובים'! ... אינני יודע להעריך בכלל את שווים בזמננו. נו, נענתה הרבנית ואמרה: 'יהודי שמוכן לשלם סכום כה גדול עבור כיפה מן הראוי להעניק לו כיפה נקיה שכן הכיפה מלאה זיעה'. לקחה הרבנית את הכיפה וכיבסה אותה במים. נענה הקונה: 'כיפה פשוטה אני יכול לקנות גם בחנות בעד סכום זעום - הסכום הגדול ששילמתי היה עבור 'הזיעה של הרבי', רציתי את זיעתו של הרבי, אולם מאחר וניקתם את הכיפה מזיעתו של הרבי, שוב אין לי צורך בכיפה!' כך התבטא אחד מחסידיו העשירים: 'מאחר ונקתה את הכיפה מן הזיעה, שוב אין לי סיבה לשלם כל כך יקר'.

הנמשל הוא: יש לפעמים שיחה, הוא רוצה לייפות את השיחה, הוא מתכוון לייפות את השיחה, אלא שאז זוהי כבר לא אותה שיחה, בקיצור כבר אין לה את החן; אל תנסה לייפות, השאר את הדברים כהווייתם, 'כי הוא זה', זהו זה!

הנסיון לייפות שיחות גרם לשיבושים רבים שאינם נכונים בעליל, שכן ברגע שמתחילים לייפות, כבר מוכרחים להוסיף קצת, לגרוע קצת. הוא רוצה

לייפות כדי שהשיחה תהיה יפה יותר; אמנם כוונתו לייפות, אלא שאז מתקבלת שיחה אחרת לגמרי.

הציל יהודי מן החטא

ר' מרדכי סוקולוב'ער סיפר – ממנו שמעתי סיפור זה. ר' מרדכי התגורר במשך שנים רבות בעיר ברדיטשוב, הוא הרי למד עם בניו של אחד מעשירי העיירה, ר' מרדכי היה למדן גדול ולמד עם ילדיו של העשיר. כשר' אברהם ר' נחמן'ס היה מגיע לברדיטשוב, היה ר' מרדכי מלווהו עד לרכבת; בעיר ברדיטשוב ישנו רחוב אחד ארוך מאד המכונה: 'רחוב הרכבת', (די באן גאס'), זהו רחוב אחד ארוך שעובר על פני כל העיר ומשתרע על פני קילומטרים רבים – ברדיטשוב היא עיירה גדולה – ומהרחוב ההוא מתפצלים הרבה רחובות צדדיים ונמצא שכל רחובות העיר עוברים דרך רחוב זה.

גם ר' אברהם היה ברדיטשוב'ער, הוא הרי התגורר בברדיטשוב במשך שנים רבות, הוא הרי נשא לאשה את בתו של רבי נפתלי כהן, ולכן גם הכיר היטב את רחובות העיר. [אמנם אני לא תושב ברדיטשוב, אך אעפ"כ ידעתי – 'רחוב הרכבת', זהו רחוב ישר שמגיע עד לתחנת הרכבת].

באחד מביקוריו של ר' אברהם ליווהו ר' מרדכי לרכבת ולפתע סטה ר' אברהם הצידה, הם תמהו וניסו להבין מדוע סטה ר' אברהם לרחוב צדדי? שמא שכח את הדרך? ! נו, הם המשיכו לצעוד בעקבותיו עד שהגיעו לאיזה חורבה שעמדה שם ברחוב, וברגע שהתקרבו קצת יותר למקום יצא מאן דהו מהחורבה; היה שם אחד שרצה לעבור עבירה בסתר, וברגע שהתקרבו יצא ונמלט על נפשו. או אז חזר ר' אברהם לדרכו וצעד לעבר תחנת הרכבת. כך

סיפר לי ר' מרדכי סוקולוב'ער, שהוא בעצמו נכח בשעת מעשה וראה מה שהיה עם ר' אברהם ר' נחמן'ס.

ר' אברהם שרצה להציל את היהודי מן החטא, סטה מדרכו ונכנס לרחוב הצדדי ההוא, התקרב לחורבה, והאיש שהרגיש בו נמלט על נפשו וניצל מן החטא, ותכף חזר ר' אברהם לרחוב הרכבת - לצדיקים יש כוחות מופלאים!

יש לנו ברוך השם כאלו דברים שאין לנו מה לחשוש כלל וכלל, דברים מבוררים בבירור גמור; 'ליקוטי מוהר"ן' זה בבירור! 'ליקוטי הלכות' זה בבירור! 'ספר המידות' זה בבירור! ו'שיחות הר"ן'! 'חיי מוהר"ן'! הלא יש לנו דברים שם מבוררים בבירור גמור; אמנם קיימים גם 'שיחות' נוספות, אבל אחרי שיש לנו כאלו יסודות מוצקים שמבוררים בבירור גמור - הולכים ומחפשים את השיחות שעדיין לא קיימים?! ... אמנם ישנם שיחות מבוררות, אולם גם כאלו שאינם מבוררות, ויש גם הרבה שיחות שממש מסירות את כל החן מאתנו, שיחות שטותיות כאלו שפשוט מסירות את החן מעניינו של הרבי.

אחד שאל אותי, אחד שמאד קרוב לעניינו של הרבי: "מדוע אתם מתירים להדפיס כאלו שיחות שטותיות אצלכם?!", ואותו יהודי מאמין ברבי. ענית לך: "הם לא שואלים!". הוסיף היהודי לשאול: "אצלכם לא שואלים?! כל אחד עושה ככל העולה על רוחו?!..."

'שבועות הגדול'

היה זה בשבועות הגדול אצל רבי נתן; חג השבועות של השנה ההיא קיבל את הכינוי 'דער גרויסער שבועות' – 'שבועות הגדול'^{כב}. ההתעוררות שהייתה אז הייתה נוראה, וגם רבי שמעון'לע שבא מארץ ישראל השתתף אז^{כג}. כשרבי נתן נפרד לשלום מהקהל, נענה ואמר: "ברוך השם, מיר האבן מקבל געוון די תורה – מיר זאלן זיך היטן נישט צו מאכן קיין עגל!" – "ברוך השם, קיבלנו את התורה – עלינו להיזהר שלא לעשות עגל!".

בחלוף חג השבועות עלינו לדעת: צריך להיזהר, היה חטא העגל, ארבעים יום אחרי שבועות חטאו ישראל בעגל.

רואים מכאן את האמת של רבי נתן, כזה מין שבועות גדול, כזו התעוררות נפלאה, וכל אחד שב לאהלו; 'עלינו להיזהר שלא לעשות עגל'...

בחג השבועות הנ"ל למד רבי נתן לפני הציבור את התורה 'תקעו תוכחה'^{כד}. תורה זו – אפילו בין אנשי שלומינו שזכו להכיר את הרבי, מעטים היו אלו שזכו לשמוע תורה זו מפי הרבי, שכן תורה זו נאמרה סמוך להסתלקותו של הרבי^{כה}, והרבי אמרה בקול נמוך וחלוש. רבי נתן עצמו השתדל שאוזניו יהיו כרויות לשמוע את דברי הרבי, ולא השגיח כלל וכלל

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

כב. 'דער גרויסער שבועות' – 'שבועות הגדול' הידוע והמפורסם, נקרא כן כי התקבצו אז אצל מוהרנ"ת כשמונים איש עובדי ה' גדולים מאנשי שלומינו, חוץ ממה שנתקבצו אליו מאנשי העיר, והיתה אז התעוררות נפלאה ביותר. וכמה סיפורים ועובדות מאלפים נשמרו מאותו חג השבועות הגדול. (עפ"י שיח שרפי קודש).

כג. תלמיד ומשמש רבינו

כד. ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ח'

כה. עי' באריכות בימי מוהרנ"ת נ"ב, ובחיי מוהר"ן רי"ט, השתלשלות העניינים בעת אמירת תורה זו

על רגליו שנרמסו ועל גופו שנדחק מרוב דוחק וצפיפות שהיו שם, אך היו כאלו שעדיין לא שמעו תורה זו מעולם. רבי נתן אמר 'תורה' – הוא למד בציבור את התורה 'תקעו תוכחה' ואת ההלכה הנסובה על תורה זו.

בתורה זו מדבר הרבי מענין 'יום השישי', (שכל העולם היה תלוי עד ששה בסיון שקיבלו ישראל את התורה, עיי"ש תו' ח' תניינא); הרבי מדבר גם מענין 'עשרת הדברות'. נענה רבי נתן ואמר: "דער רבי האט אונז אפגעגעבן פאר שבועות¹⁷!" – "הרבי השלים לנו את התורה של חג השבועות!".

הרבי, בשבועות האחרון לחייו לא אמר תורה, היה זה אחרי שכבר היה באומן, ובשבת נחמו, נענה הרבי ואמר: "פארוואס פארט איר צו מיר? ווען איך זאג תורה וכו'¹⁸" – "מדוע אתם נוסעים אליי? מילא כשאני אומר תורה וכו'". בשבועות האחרון כשהרבי כבר היה באומן הרבי לא אמר תורה. נענה רבי נתן ואמר: "דער רבי האט אונז אפגעגעבן תורה פאר שבועות".

בתורה זו 'תקעו תוכחה', מדבר הרבי מענין עשרת הדברות; מענין יום השישי, כמו"כ מדבר הרבי רבות מענין לימוד התורה; "הרבי השלים לנו את התורה של חג השבועות!".

ובחג השבועות של השנה ההיא, בשבועות הגדול, נענה רבי נתן ואמר לאנשיו: עלינו להיזהר שלא לעשות עגל!.

אנשי שלומינו התפעלו עד מאד ממידת האמת של רבי נתן, הכל טוב ויפה, חוטפים מלאכים... אבל כשמגיעים הביתה, צריך מאד להיזהר ולדעת

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

כו. עיין בפרפראות לחכמה על התורה

כז. עי' תוכן הסיפור בספר ימי מוהרנ"ת נ"א, ובשיחות הר"ן קנ"ג

שהעיקר הוא לקחת עמנו את הדברים ששמענו זה עתה; הלא מה הפירוש עגל? וכי שייך אצלנו שנעשה עגל ח"ו? אלא הפשט הוא שיש דברים כאלו שנחשבים כעשיית עגל.

הם אומרים בשם הרוקח^{כח}: אדם שחושב מחשבה זרה באמצע שמונה עשרה, הריהו כמעמיד צלם בהיכל! כך אמרו לי בשם הרוקח. נו, זהו לשון נורא. אמנם לאנשים פשוטים כערכנו אי אפשר לומר לשון כזה, אולם עלינו לדעת שיש צלם בהיכל, וחובה עלינו לסלק את הצלם מן ההיכל. אילו היה מנשה מוציא את הצלם מן ההיכל, היה זוכה לשוב בתשובה שלימה, אולם הוא לא רצה להוציאנו.

(ר' נתן אנשין: הרבי אומר שהמחשבות זרות אף מתקנות^{כט}!) אכן, אבל בתנאי שהוא אינו חפץ בהם. (ר' נתן: גירוש המחשבות, זהו תיקונם) על ידי שנלחם בהם, 'חיות טהורות', 'חיות טמאות'^ל, וודאי, בתנאי שלא מניחים לצלם להיכנס להיכל.

הערות ומראי מקומות

כח. עי' ספר תולדות אהרן (ליקוטים חדשים) וז"ל: שמעתי ממורי הרה"ח המפורסם מו"ה לוי יצחק זצוק"ל אבד"ק בארדיטשוב נבג"מ שאמר: שאסור לאדם לחשוב מחשבות רעות ח"ו ומחשבות חוץ ח"ו כי המוח של אדם הוא קודש הקדשים ושם הארון והלוחות והרי הוא מעמיד צלם בהיכל, רק צריך תמיד לחשוב יראת ה' וגדולתו ית' ותורה הקדושה וכו' עכ"ל. עי' גם 'פלא יועץ' ערך 'בר לבב'.

כט. עי' ליקו"מ סי' ל' אות ז', בענין מה שהמחשבות זרות באים דייקא בשעת התפילה כדי להתתקן. גם עי' בשי' הר"ן ע"ב, מה שאמר רביז"ל: "שְׁזָה טוֹבָה גְדוֹלָה מֵהַ שְׂבָאִים עָלָיו מִחֻשְׁבוֹת זְרוֹת וּפְנִיּוֹת כִּי בְּלֹא זֶה אִם הָיָה הָאָדָם מִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה כְּרְאוּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְסַבֵּל כָּלֵל אֶת גְּדוֹל עֲצָם הַקְּטָרוּגִים שֵׁישׁ עַל הַתְּפִלָּה שֶׁהָיָה כְּרְאוּי. אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁהַתְּפִלָּה מְלַבֶּשֶׁת בְּמַחֲשָׁבוֹת זְרוֹת עַל יְדֵי זֶה אֵין הַחִיצוֹנִים מְסַתְּכָלִין עָלֶיהָ כָּל כֶּף וְאֵין הַקְּטָרוּג גְּדוֹל כָּל כֶּף וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹל הַתְּפִלָּה לַעֲלוֹת".

ל. וז"ל רביז"ל בליקו"מ סי' רל"ג: כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם מִחֻשְׁבוֹת רְעוֹת וְהַרְהוּרִים, וְהוּא מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עָלֵיהֶם וּמִנְצֵחַ אוֹתָם, יֵשׁ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תַעֲנוּג גְּדוֹל מְזֵה. וְהוּא יִקַּר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ! כְּמִשְׁלַל שֵׁישׁ אֲצֵל הַמְּלָכִים לְפַעֲמַיִם בְּיוֹמָא דְּפִגְרָא, הֵם מְנִיחִין כְּמָה חֵירוֹת שֶׁיִּנְצְחוּ זֶה עִם זֶה, וְהֵם עוֹמְדִים וּמְסַתְּכָלִים וְיֵשׁ לָהֶם תַעֲנוּג גְּדוֹל מִן הַנְּצָחוֹן, כְּמוֹ כֵּן הַמִּחֻשְׁבוֹת הֵם בְּאִים מִבְּחִינַת הַחֵירוֹת, וּמִחֻשְׁבוֹת

למשל: אחד רצה להעמיד צלם בהיכל, והשני לא הניחו, בזה עשה מעשה טוב, אולם אם מניח לו לעשות כרצונו?! ...

מנשה העמיד בהיכל צלם עם ארבעה פרצופים, כדי שמכל צד שרק יביטו בו, יראו את פני הצלם, ובכך גרם שהשכינה נסתלקה מביהמ"ק.

'והמסכה צרה כהתכנס', אומרת הגמרא: כשרבי יונתן הגיע לפסוק זה געה בבכי: "מי שכתוב בו 'כונס כנד מי הים תעשה לו מסכה צרה?', שעליו ייאמר: 'והמסכה צרה כהתכנס?!' זה היה אז המצב^{לא}.

לבלתי תחטאו – זו הבושה

על כל פנים, בתורה ל"ח^ב אומר הרבי, אדם שבאים עליו מחשבות זרות, צריך לכל הפחות להתבייש בזה: 'געוואלד, געוואלד, געוואלד, מדוע באים במחשבותי כאלו מחשבות מגונות?!'. שכן עיקר התשובה – זו הבושה, עיקר התשובה זו הבושה^{לג}.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

קדושות הם בְּחִינַת חַיּוֹת טְהוֹרוֹת, וּמַחְשְׁבוֹת רְעוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת טְמֵאוֹת, וּמְנִיחִים בְּכַנְהָה מְלַמְעָלָה שֶׁיִּנְצְחוּ זֶה עִם זֶה, וַיֵּשׁ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ-הוּא תַעֲנוּג גְּדוֹל כְּשֶׁהָאָדָם מִתְגַּבֵּר עַל הַחַיּוֹת טְמֵאוֹת וּמְנַצֵּחַ אוֹתָם לֵא. ע"י גמ' סנהדרין קג:

לכ. שם אות ה': וּכְשֶׁמְדַבֵּר בֵּינּוּ לְבֵין קוֹנּוֹ דְּבָרֵי אֱמֶת שְׂבָלְבוּ, בְּהִתְעוֹרְרוֹת בְּתִשׁוּבָה, וְרוֹאֵה פְּחִיתוּתוֹ וּגְדֻלַּת הַבוֹרָא. כִּי עַד עַכְשָׁו הַשְּׁלִיף חֲטָאֵתוֹ אַחַר כְּתַפְּיוֹ וְלֹא עֵין בְּהֵם, וְעַכְשָׁו כְּשִׁידַע אוֹתָם, אֲזִי נִכְנָס בּוֹ בּוֹשָׁה גְּדוֹלָה עַל גְּדָל פְּשָׁעָיו.

לג. ע"י ליקו"מ תניינא סי' ע"ב

'ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו' - אומרת הגמרא לה: 'זו הבושה', העיקר זה הבושה, שאתבייש בעצמי: 'מדוע באים במחשכתי כאלו מחשבות? ! מדוע? מדוע?'

(השואל: מדוע קיבל חג השבועות הנ"ל את הכינוי 'שבועות הגדול'?) משום שבאותה שנה הציבור שהשתתף היה גדול מתמיד. בשבועות הנ"ל אמר רבי שמעון'לע לרבי איצע'לע חתנו של המגיד: "איך בין א מבין אויף א גוטן אידן, א סימן - איך האב אוועקגעלאזט אלע רבי'ס - איך האב זיך מקרב געווען צו אן אינגל, זאג איך דיר, אז היינט איז רבי נתן דער מנהיג הדור!" - "אני מבין מיהו 'יהודי טוב' (רבי הגון), והא ראייה - עזבתי את כל הרבי'ס והתקרבותי לילד - רבי שמעון'לע התקרב לרבי עוד בטרם נכנס לחופה, זה הכוונה 'ילד'י - אומר אני לך, שכהיום רבי נתן הוא מנהיג הדור!" - כזה מין התפעלות היה להם מחג השבועות הנ"ל.

מאחר ורבי נתן למד ברבים את התורה עם ההלכה השייכת לה, מבינים ממילא שכזאת תורה - ללמוד כזו תורה ועוד עם ההלכה השייכת לה זה דבר שאורך שעות, שעות ארוכות.

הערות ומראי מקומות

לד. שמות כ' י"ז

לה. נדרים כ.

לו. ע"י חיי מוהר"ן ק"ו

אשרי אדם מפחד תמיד

(ר' נחמן: את ר' דוד צבי דאשיווסקי¹ כבר לא זכיתם להכיר?) לא, הגעתי שנה אחת לאחר הסתלקותו, וכשהגעתי עוד אמרו קדיש לעילוי נשמתו^{לח}.

(ר' משה: ר' דוד צבי דאשיווסקי?) דאשיווסקי, הוא אחיו של רבי יודל.

(ר' נחמן: הוא נהג לחזור על ההלכה שזכה לשמוע מפי רבי נתן בעצמו^ט!) כן כן, הוא נהג ללמוד ברבים את ההלכה ששמע מפי רבי נתן!

(ר' משה: נמצא שהוא היה מבוגר בהרבה מרבי אברהם בן רבי נחמן?) וודאי, הוא נפטר בגיל שמונים וארבע. הוא נולד בשנת תקפ"ט², ונפטר בשנת תרע"ג.

(אחד הנוכחים: רבי שמעון^{לע} התבטא אז ואמר על רבי נתן: 'חשבתי שהוא תלמיד, כעת רואה אני שהוא הרבי בעצמו!') זהו דיבור אחר. (אחד הנוכחים: גם את הדיבור הזה אמר בשבועות הגדול?) כן.

(ר' נחמן: ר' דוד צבי סיפר, שהוא היה ה'בעלן', כלומר, האחראי לספור את מנין הכפות; על מנת לדעת מה מנין האנשים שהגיעו לשבועות הגדול, ספרו את מנין הכפות, ומצאו שהיו שמונים כפות).

הערות ומראי מקומות

לז. ר' דוד צבי ורבי יודל בני ר' יונה בן הרב ישעי' שלום בן רבי יודל תלמיד רבינו ז"ל. ר' יונה היה אח של ר' זלמן דער רב. ור' יחיאל מענדל שחיבר 'השיר ידידות'. ר' יודל הנ"ל היה הגבאי והשמש בקלויז באומאן (שיש"ק)

לח. עי' שיש"ק ח"ד אות תר"ד, שנפטר ביום י"ט תשרי. לפי זה צריך לומר שנפטר בשנת תרע"ד לט. היה אומר בעל פה חידושי תורה שזכה עוד לשמוע בעצמו בצעירותו מפה קדשו של מוהרנ"ת זצוק"ל (שיש"ק)

מ. נמצא שבהסתלקות מוהרנ"ת הוא היה בגיל שש עשרה

פרשת בהעלותך תשל"ה כה

את החלק הזה של הסיפור שמעתי; כיצד ידעו כמה אנשים היו שם? על ידי שספרו את מנין הכפות נכחו לראות כי ישנם שמונים אנשים, אולם מי היה זה שספר, אינני יודע.

(ר' נחמן: כך סיפר לי אחד ששמע זאת ממנו בעצמו!) ככה?!; רבי אברהם שטרנהארץ עוד זכה להכירו, אני הגעתי כשנה לאחר הסתלקותו של ר' דוד צבי.

יכולים אנו להבין איזו התעוררות הייתה שם בשבועות הגדול, ובכל זאת ראה רבי נתן לנכון להזהירם: "אתם נוסעים הביתה? הזהרו שלא לעשות עגל!"

כתוב הרי: "ויירא יעקב מאד", מדוע התיירא יעקב? הלא הקב"ה הבטיחו?! אלא מסביר רש"י: "שמא יגרום החטא". צדיקים תמיד חששו, אמנם היו להם הבטחות, אך אעפ"כ חששו, 'שמא' 'שמא'. מצד אחד עלינו להיות בשמחה תמיד, ומצד שני, 'אשרי אדם מפחד תמיד'!

לפתח חטאת רובץ

אמנם היראה צריכה שתהיה - יראה מתוך שמחה! אולם תמיד צריך שיהיה לנו זכרון, זכרון! לדעת שהוא רובץ על ידי, 'לפתח חטאת רובץ', הוא רובץ, הוא רובץ בפתח הדלת, הוא לא מתפעל ממה ש...

הוא יכול להמשיך לרבוץ עוד זמן רב, והוא גם יכול לרבוץ בעוד הרבה דלתות, הוא לא רובץ רק סמוך לדלת אחת, הוא רובץ בכל מקום שהוא, ועלינו לדעת ולזכור שהוא רובץ, שהוא רובץ על יד הדלת.

ומהי העצה להינצל ממנו? לשמור את הזכרון! הרבי אומר: "צריכין לשמור מאד את הזכרון"^{מא}, וכן לקיים את עצותיו של הרבי, את עניינו של הרבי^{מב}.

נקודת החבר!

זהו דבר גדול ונשגב, התאספותנו כאן מידי יום חמישי היא דבר גדול וחשוב! שיהיו לנו חברים גם באמצע השבוע שמשוחחים יחדיו מהרבי, שתהיה לנו התחברות עם חברים, לחזק אחד את השני - זהו אחד היסודות בהתקרבות לרבי^{מג}.

לרבי נתן היו כאלה חברים שרבי נתן נהג ללכת אליהם! חבריו היו כאלה עובדי השם, שלא היה להם זמן ללכת לרבי נתן, אז רבי נתן הלך אליהם - כזה ביטול היה לו!

הערות ומראי מקומות

מא. עי' ליקו"מ נ"ד, אות א': צריכין לשמור מאד את הזכרון, שלא יפל לשכחה, בחינת מיתת הלב. ועקר הזכרון הוא לזכר תמיד בעלמא דאתי, שלא יהיה בדעתו, חס ושלום, שאין עולם אלא אחד...

מב. עי' בביאור הליקוטים - דברי פתיחה: "ולפי כל זה תבין ותתבונן ברוב ועוצם חיוב והכרח הלימוד, בתורה שבנסתר שזכינו על ידי רבינו ז"ל. כי הן המה התבלין המוכרחים להיצר הרע שבעת הזאת, שעל זה אמרו חז"ל בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין (מסכת קידושין דף ל' ע"ב).

מג. עי' חיי מוהר"ן רי"ח: באומין קדם ראש השנה האחרון וכו' ספרו אנשיו עמו והיו מתאנחים מאד כי מה נעשה ועל מי יעזב אותנו. והשיב: רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד, אז תהיו אנשים כשרים! ולא כשרים בלבד אלא אפלו צדיקים טובים תהיו. כי השם יתברך יעזר לי בודאי שיהיה כרצוני כאשר רציתי מכבר, כי בעזרת השם גמרתי ואגמר כרצוני בודאי "בעזרת השם איך האב אויס גיפירט אין וועל אויס פירן". ואמר: שכל מי שייגע ויתחבר לאחד מאנשי-שלומנו בודאי יהיה איש כשר באמת, ולא איש כשר בלבד אלא אפלו צדיק גמור כמו שאני רוצה!

כז פרישת בהעלותך תשל"ה

אחד מהם היה ר' נחמן בן רבי יודל, היו לו עוד חברים, כאלו עובדי השם הם היו, ורבי נתן הלך אליהם.

הענין של חברים; אצל חמי רבי אהרן מקיבליטש ראיתי, כשחמי שהה בקיבליטש, ורבי חיים^{מד} שהה גם הוא בקיבליטש, היה מוסכם ביניהם שפעם אחת בא ר' חיים לחמי, ופעם אחת הולך חמי לר' חיים. (השואל: כך נהגו דבר יום ביומו?) כששניהם שהו בעיר היה מוסכם ביניהם שפעם אחת הולך הוא אליו, ופעם אחת הולך הוא אליו, כדי לדבר מהרבי! איי, שב בכיתך ועבוד את השם יתברך?! לא, צריך חברים! הלכו לדבר אחד עם השני!

הענין של שיחת חברים הוא יסוד גדול בעניינינו של הרבי, לא במטרה להחליש את השני חלילה, אלא כדי להתחזק יחדיו בקיום עצותיו של הרבי, זהו יסוד חשוב מאד כדי שנוכל להחזיק מעמד ולקיים את עצותיו של הרבי כראוי – חברים! אנ"ש נהגו לערוך נסיעות כדי לדבר עם חבר, אחד שהתגורר לבדו בעיירה כלשהי, היה נוסע לחברו לשוחח עמו בעבודת השם^{מה}.

הערות ומראי מקומות

מד. ה"ה הרה"ח ר' חיים קיבליטשער זי"ע.

מה. עי' ליקו"ה גילוח ה"ד, אות ט': כָּלֵל הַדָּבָר, שְׁעָקָר כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַצְּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלְן, בְּגוּף וְנַפְשׁ, הַכֹּל מִחֲסָרוֹן הַדַּעַת שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁלֵא קָדַשׁ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת הַנִּלְכָּא בְּרֵאוּי וְגַם לֹא צָעַק כְּרֵאוּי לֵה' יִתְבָּרַךְ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעַלְמִין הַמַּחֲזִין וְהַדַּעַת וּמִשָּׁם כָּל הַהִתְרַחֲקוֹת מֵה' יִתְבָּרַךְ וּמִצְדִּיקֵי אֱמֶת, שְׁזֶה עָקָר כָּלֵל כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַצְּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלְן, שְׁעָקָרְם עַל-יְדֵי חֲסָרוֹן הַדַּעַת וְכַנְ"ל. וּבְזֶה תְּלוּי כָּל בְּחִירַת הָאָדָם, כִּי עָקָר הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא עַל-יְדֵי שְׁאִין מִבֵּין מִיֵּד לְתַרְצֵן כָּל הַקְּשִׁיּוֹת וְהַמְּבֹכּוֹת וְעַקְמוּמִיּוֹת שֶׁבֵּלֵב, שִׁישׁ לוֹ עַל צְדִיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידָיו, כִּי אִם הִיָּה מִבֵּין וְרוּאָה בְּדַעַתוֹ מִיֵּד עֲצָם הָאֱמֶת וְגַדֵּל מְעַלְתָּם וְצַדִּיקְתָּם וְאִיךָ הוּא יִכּוֹל לְזַכּוֹת לְכָל טוֹב אֱמִתִּי וְנִצְחָתִי עַל יָדָם, בְּנֹדָאֵי הִיָּה הוֹלֵךְ וְרִץ 'עַל יְדֵיו וְעַל רַגְלָיו' לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם וְלִהְיוֹתָבְק בְּעַפְר רַגְלֵיהֶם !!!

שם שורה אהבה דקדושה!

והכוונה צריך שתהיה: כי אני רוצה את החבר, כי אני רוצה לקבל ממנו, אני לא בא לתת; 'וקרא זה אל זה', אומר התרגום^מ: 'ומקבלין דין מן דין'. 'ומקבלין, לקבל מהשני, שכן אם מטרתי היא להיות 'נותן', זה לא טוב. אני רוצה להיות 'מקבל', אני רוצה ללמוד מהשני נקודה שאין בי, לזה אני צריך לשאוף.

יש לפעמים שמקבלים את הנקודה על ידי דיבור, השני אומר איזה דיבור, או עושה תנועה כלשהי, ובזה לבד אני כבר מקבל ממנו נקודה שאין בי. להתפעל ממנו ולקבל ממנו. וכשהשיחה ביניהם היא לשם מטרה זו - לקבל אחד מהשני - הם זוכים באמת לקבל! הם זוכים באמת לקבל אחד מהשני!

הלא כך אומר הרבי, שבכל אחד מישראל יש נקודה שהיא בחינת צדיק^מ, ושם 'שורה אהבה דקדושה', כך אומר הרבי בתורה ל"ד^מ. לשני יש נקודה

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

מו. ישע"י, ו, ג

מז. עי' ליקו"מ סי' ל"ד, אות ד': וְכַל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת "צָדִיק מוֹשֵׁל" שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא פֹהַם, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ישע"י ס'): "וְעַמֶּךָ (יִשְׂרָאֵל) כֻּלָּם צְדִיקִים" וכו'... כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, דָּבָר יָקָר שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה, מֵה שְׂאִיִן בְּחִבְרוֹ וְכו'... וּבְחִינָה הַזֹּאת שֵׁשׁ בּוֹ יוֹתֵר מִחִבְרוֹ, הוּא מְשַׁפֵּיעַ וּמְאִיר וּמְעוֹרֵר לֵב חִבְרוֹ, וּחִבְרוֹ צָרִיךְ לְקַבֵּל הַתְּעוֹרְרוֹת וּבְחִינָה הַזֹּאת מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין.

מח. הנה לפניך לשונו המלא, שם אות ח': נִמְצָא שְׁצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר בֵּינּוּ לְבִין קוֹנּוֹ, כְּדִי שִׂיאִיר בְּחִינַת נְקֻדָּה, בְּחִינַת: "פִּי יְדַבֵּר חֲכָמוֹת", לְהוֹאֵר, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "וְהִגִּית לְבִי תְבוּנוֹת". וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְפַּטֵּל עֲרַלְת לְבוֹ, הֵינּוּ חֲרָפוֹת, הֵינּוּ אֶהְבוֹת רְעוֹת: וְגַם צָרִיךְ כָּל אָדָם לְדַבֵּר עִם חִבְרוֹ בִּירְאַת שָׁמַיִם, כְּדִי לְקַבֵּל הַתְּעוֹרְרוֹת בְּלִבּוֹ מֵהַנְּקֻדָּה שֵׁשׁ בְּחִבְרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין". כִּי בְּזֶה הַבְּחִינָה שֵׁשׁ בְּחִבְרוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, זֹאת הַבְּחִינָה הוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה. וְשֵׁם בְּהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, שׁוֹרֵה הַאֲהָבָה הַנִּקְרָא כֹּהֵן. וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, הוּא בְּחִינַת צְדִיק לְגַבֵּי חִבְרוֹ. וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, מְאִיר לְלֵב חִבְרוֹ, הַנִּקְרָא וְאוֹ. וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, הֵינּוּ הַנְּקֻדָּה הַנִּקְרָא פִּי יְדַבֵּר חֲכָמוֹת, וְגַם הַנְּקֻדָּה שֵׁשׁ בְּכָל אֶחָד מֵה שְׂאִיִן בְּחִבְרוֹ. הֵם עֲנִפִּים לְהַצְדִּיק, שֶׁהוּא נְקֻדָּה כְּלָלִית שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. שֶׁהַכֹּל צָרִיכִין לְקַבֵּל מִתְחִלָּה מֵהַצְדִּיק, וְאַחַר-כֵּן יִקְבְּלוּ דִין מִן דִּין, וְכָל אֶחָד יִקְבֵּל

'בחינת צדיק' אשר שם שורה אהבה דקדושה - הלא הלשון של הרבי נורא הוא !

בכל אחד יש נקודה 'מה שאין בחברו', ושם שורה אהבה דקדושה, שהיא בחינת צדיק, וכשמתקבצים יחדיו - זה מקבל מזה, וזה מקבל מזה.

אנשי שלומינו נהגו לומר: 'כשם שחובה עלינו להתבודד מידי יום, כמו כן אנו חובה עלינו לדבר עם חבר מידי יום!' לדבר עם חבר דבר יום ביומו.

כשם שחובה עלינו להיות מחוברים לצדיק, ללמוד את ספריו של הצדיק, ולהגות בהם מידי יום - כמו"כ חובה עלינו לדבר עם חבר מידי יום, ללמוד ביחד, לדבר ביחד.

'וחירה רעהו'

עכשיו שאנחנו יושבים ולומדים יחדיו ומדברים מהרבי - גם זה נחשב שיחת חברים. קבענו זמן בערב בו אנו מתקבצים יחדיו ומדברים דיבור מהרבי כדי שייחשב לנו לשיחת חברים, אולם כשלא מתאפשר לקיים זאת, צריך להשתדל לחפש חבר לדבר עמו בעבודת השם, ושיהיה חבר כזה שלא יפיל אותו מעבודתו, שכן יש לפעמים שהחבר הוא ירא יותר מידי (צופיל פרום), ועם זה ייתן לשני מכה ויחליש את דעתו, וזה לא טוב.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

מִנֵּה וּבָהּ. וְעַל־יְדֵי שְׁלֹשָׁה בְּחִינּוֹת אֱלוֹ, נִתְבַּטַּל הַתְּרַפּוֹת, הֵינּוּ עֲרַלְת לֵב, הֵינּוּ אֲהָבוֹת רְעוּת. וְזֶהוּ: "עַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אֱהָבָה", כִּי שֵׁם שׁוֹרֵה אֱהָבָה הַקְּדוּשָׁה:

כתוב בתורה: "וחירה רעהו" – חירה היה ידידו של יהודה, "וחירה רעהו העדולמי תמנתה". חירה, על אף שידע את כל אשר נעשה עם יהודה, לא החליש דעתו ונזהר מלהפילו – עם חברים כאלו צריכים לדבר^{מט}. זהו אחד מהמעשיות שבתורה; וודאי שטמונים בהם סודות עצומים, אך גם לפי פשוטו רואים אנו שחירה לא הפילו. יהודה שלח את גדי העיזים ביד רעהו העדולמי, אולם הוא לא מצאה.

מילתא דשטותא

(ר' משה: הרבי אמר: 'כפי הנראה אי אפשר להיות בשמחה, כי אם על ידי מילתא דשטותא').
 כבר דיברנו מספר פעמים מענין זה, שלפעמים על ידי שרוצים לעשות מילתא דשטותא, באים לידי ליצנות ובדיחות.

אצל זקני אנשי שלומינו ראינו מה הכוונה מילתא דשטותא, ראינו כיצד הם עשו מילתא דשטותא.

הגמרא מספרת על רבה^{נא} שהיה אומר מילתא דבדיחותא קודם הלימוד, ובזהר הקדוש מסופר על רב המנונא^{נב} שגם הוא היה אומר כמה פרקי מילתא

הערות ומראי מקומות

מט. עי' ספר קול מבשר ח"א פר' וישב בשם ספר חיי יצחק שכתב בשם הרבי ר' בונם מפשיסחא זצ"ל שאמר: שמענין יהודה ותמר ואיך ששלח גדי העזים ע"י 'חירה רעהו' יש ללמוד מה הוא ידיד נאמן. כי יהודה סיפר לו מה שעשה וכו', וגם אחרי שסיפר לו נשאר חירה ליהודה ידיד נאמן, ולא ירד ערכו בעיניו אפילו בכי הוא זה!

נ. עי' שי"ה שיחה כ'. מובא בליקו"ה נפילת אפיים ה"ד, אות ה', עי"ש באריכות טעם נפלא מדוע אי אפשר להיות בשמחה כי אם ע"י מילתא דשטותא.

נא. עי' גמ' שבת ל:, ובפסחים קיז. מובא בליקו"ה הנ"ל, עי"ש.

נב. עי' זוה"ק תזריע, דף מז: – מובא בליקו"ה הנ"ל, עי"ש.

דבדיחותא. ואיזה מילתא דבדיחותא היה שם? ! יש דברים שאינני יודע עליהם, וגם אין לי את האפשרות לקיים אותם.

הלא אם מספר יהודים יתקבצו יחדיו, ויבוא אחד, יתגולל על הרצפה וישתגע - זה הרי ממש חילול השם, שכן יבואו ויטענו: 'ברסלבר זענען משוגעים' (הברסלבר הם משוגעים), כל הדרך שלהם לא שווה מאומה. לא יכול להיות שזו הייתה כוונתו של הרבי כשדיבר ממילתא דשטותא - לעשות ליצנות ובדיחות? !

(ר' משה: הלא אותו יהודי שבור ברוחו, אני יודע מה? הוא לא מצליח להירגע?. ר' נחמן: וכי כוונתו של הרבי הייתה שיעשו זאת ברבים? אם הוא אכן שבור ועצוב, שישתטה כשהוא לבדו, אבל לא ברבים. ר' נתן אנשין: בליקוטי מוהר"ן מביא הרבי כראיה: 'אהניה ליה שטותא', הגמרא מספרת שהוא לקח שם הדסים²². ר' נחמן: שם מדובר בשמחה של מצוה, זה כבר משהו אחר, שם מדבר הרבי מחתונה, מה שמהפכין וכו'²³)

לא פעם יצא לי להשתתף בחתונות, ואכן דאגו שתהיה חתונה שמחה, אבל את זה לא ראינו - מה שאנו חושבים שזה מילתא דשטותא.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

נג. עי' קיצור ליקו"מ תניינא תו' י' אות ו': "גם כּמה פּעמים צּריכין לְשַׁמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ עַל־יְדֵי מְלֵי דְשִׁטּוֹתָא, מְלֵי דְבְּדִיחוֹתָא. וּמַרְבוּי צְרוֹת הָאָדָם שְׂסוּבֵל כָּל אֶחָד בְּגוּף וְנַפֶּשׁ וּמְמוֹן, עַל־כֵּן עַל־פִּי רַב אֵין יְכוּלִין לְשַׁמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ פִּי אִם עַל־יְדֵי מְלֵי דְשִׁטּוֹתָא, לְעִשׂוֹת עַצְמוֹ כְּשׁוֹטָה כְּדֵי לְבוֹא לְשַׁמְחָה ! (אמר המַעֲתִיק: עֵין בְּנֵה בְּגִמְרָא פְּתוּבָת (דף י"ז): : אֶהְיֶה לִּיהָ שְׁטוּתִי לְסָבָא וְכוּ', עֵי"ש. וּפְרָשׁ רַש"י שְׁהִיָּה מִתְּנַהֵג כְּשׁוֹטָה לְשַׁמֵּחַ חֲתָן וְכוּלָּה : וּבְגִמְרָא עֲרוּבִין נ"ד ע"ב בְּרַש"י דְּבוּר הַמִּתְחִיל : בְּאַהֲבָתָה תִּשְׁגָּה תְּמִיד בְּשִׁבִיל אַהֲבָתָה תַּעֲשֶׂה עַצְמְךָ שׁוֹטָה וּפְתִי וְכוּ'.

נד. עי' שיחות הר"ן פ"ו

מה הפשט בדברי הגמרא שהוא אמר פרקי מילתא דבדיחותא, מהי כוונת הגמרא? הלא מדובר מתנאים? נאמרו שם פרקים שלמים של מילתא דבדיחותא!?

(ר' נחמן: אם מדייקים בדבריו של הרבי כפי שנאמרו באידיש: 'ס'האט א פנים אז מען קען נישט פרייליך זיין נאר מיט 'נאריש' מאכן זיך¹, רואים שהרבי לא אמר: 'משוגע' מאכן זיך).

השמחה משברת הקליפות¹

שמעתי מספרים על קבוצה מאנשי שלומינו שחזרו מאומן במוצאי ראש השנה; ביום שאחרי ראש השנה - בצום גדלי', מתענים הרי, ולכן העדיפו לנסוע בלילה, לעצור באמצע הדרך, ולסעוד סעודת מלוה מלכה בצוותא.

בין הנוסעים באותה קבוצה נמנו גם, הרב מטשעהריין, ר' אברהם בער'ניו מטשעהריין, כולם נסעו. מסופר על אחד הנוסעים שם, הלא הוא ר' אפרים ב"ר נפתלי, שנטל בידיו קליפת פרי והשליכה לעבר הרב מטשעהריין, לקח הרב את הקליפה בידיו והשליכה לעברו בחזרה, ונהייתה שם כזו שמחה בין שני הצדיקים, כזו מין שמחה פרצה שם... נו, כך היה נראה המילתא דבדיחותא של זקני אנשי שלומינו...

(השואל: הם עצרו בטשעהריין?) לא בטשעהריין, באמצע הדרך.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

נה. עי' שיחות הר"ן קע"ז: גם חזק את אָהד שִׁישְׁמח אַת עֲצְמוּ אָפְלוּ בְּעֶסְקֵי חַל. וְאָמַר לוֹ: בְּוֵדַאי כֵּן הוּא, שְׁבִתְחָלָה צְרִיכִין לְשִׁמְח עֲצְמוּ בְּמִלֵּי דְעֵלְמָא בְּכָל מַה שְׁיִכּוּלִין, וְאַחַר כֵּן בְּאִין לְשִׁמְחָה אֲמַתִּית!